

МАЙСТЕР-КЛАС

Сергій Борисович Рибак,
директор Центру навчальних технологій
«РОЗВИТОК»,
практичний психолог вищої категорії,
інструктор-методист з ейдетики,
м. Київ, Україна

УДК 159.9

ВИВЧИТИ ПАРАГРАФ ІЗ ГЕОГРАФІЇ? ЛЕГКО!

*Чи можна з'їсти слона?
Можна, якщо його їсти по шматкам.
Загадки на кмітливість*

Де кілька років тому мені довелося приймати на індивідуальне навчання з розвитку пам'яті, уваги та творчого мислення учня з одного загальноосвітнього навчального закладу міста Києва. Як стверджував батько учня, його син зовсім не міг запам'ятати жодного параграфа з географії і, як наслідок, переказати тему та відповіді на питання.

Батько пов'язував це з поганою пам'яттю сина, але я розумів, що це є бачення батька, і не обов'язково є істиною. Протестувавши юнака, я побачив, що воно насправді так. Пам'ять була доброю, особливо зорова (як у більшості учнів). Головна проблема полягала в іншому. Все це я врахував, плануючи програму тренінгу.

Минуло два з половиною тижні, залишивши позаду вісім занять. Настав день домашніх іспитів. Я попросив Миколу (так звали учня) принести підручник із соціально-економічної географії України та віддати його батькові. А батькам запропонував обрати будь-який параграф з цієї книжки. Пам'ятаю, що вони відкрили тему «Транспорт України», що займала декілька сторінок. На засвоєння її ми відвели хлопцю 30 хвилин. Микола пішов в іншу камнвту, а за півгодини повернувся та впевнено сказав: «Я готовий». Віддав батькові підручник, не залишивши собі, навіть, клаптика папірця, де була б шпаргалка. Татусь, прийнявши вигляд екзаменатора, за декілька секунд розпочав іспит. Питання були різні: конкретні стосовно певних чисел, і на глибину знань з будь-якого розділу, вивченої сином теми. Вони були і прості і складні. Але всі вимагали певних знань. Ось деякі з них:

– *Яким видом транспорту перевозиться більша кількість вантажу на внутрішньому ринку України? Скільки протягом року?*

– *Що можеш розповісти про автотранспорт України?*

– *Які товари домінують в експорті та імпорті морського транспорту? Які основні порти країни?*

– *Яку загальну протяжність внутрішніх колій має Укрзалізниця?*

На кожне питання Микола давав вірну відповідь. Він відповідав впевнено і чітко, акцентуючи увагу на головному. Іноді він дивився в стелю, немов читав там щось. Іноді робив незначні паузи, пригадуючи певні цифри відповіді. Але це був зовсім інший учень. Той, який готовий «до бою» за знання.

Батько залишився задоволений моєю роботою. А я – своєю та творчою роботою Миколи, в якому прокинулася мотивація до навчання. У нього все вийде, – подумав я. – Вийде, бо він отримав чіткі відповіді на два головні питання: «ЩО необхідно робити?» та «ЯК це потрібно робити?» Питання, на які, на жаль, система освіти сьогодні не дає відповідь учням.

Що робили ми з Миколою? Чим займалися? Наша спільна робота займала декілька етапів. Розпочали ми, як завжди, з самого головного – відпрацювання навичок спокійно працювати з будь-якою інформацією, незалежно від її об'єму (кількості) та складності (якості). Це – певні психологічні вправи, емоційні настрої, що більшість учнів опановує дуже швидко.

Для більш дорослих я даю правила роботи з інформацією. З Миколою, в якого був страх перед певною кількістю сторінок, ми розпочали з того самого питання на кмітливість, що вкладено в епіграф. Він був дуже здивованим, що інформацію теж можна легко ковтати шматками. Коли він готувався до батькового іспиту, я уявляв, як він поділив параграф-слона на чотири великих шматки-розділи, згідно кількості видів транспорту (авто-, авіа-, морський та залізничний).

Потім я навчив Миколу малювати будь-який параграф (до речі, це може бути й розділ підручника,

навчальний предмет в цілому, врешті решт карта знань певної людини) на сторінці формату А4. Тут є декілька простих правил:

Перше. Малюючи зміст параграфу необхідно використовувати якомога менше слів і більше піктограм, знаків, символів. Піктограма – символ (знак), що замінює певне слово або цілу фразу. Цей символ кожен вигадує для себе сам на відмінність від стенографії, міжнародної системи знаків. Технічні подробиці дивіться у книжках Школи ейдетики. Методу піктограм буде присвячено окремий майстер-клас.

Друге. Назва параграфу малюється, як правило, у центрі аркуша у невеликому за розміром колі.

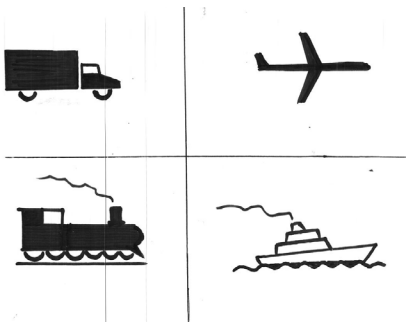
Третє. Назви розділів параграфу малюються у прямокутниках, які розташовують на аркуші в залежності від їх кількості та співвідношення за об'ємом.

Четверте. Вірно користуємося кольорами: чорним, червоним і зеленим (сьогодні є багато ручок, в яких знаходиться разом декілька кольорів). **Червоним** кольором відокремлюємо тільки головне – *правила, терміни, висновки* тощо. Поруч можна ставити маленький знак оклику у невеличкому колі, теж червоного кольору. **Зеленим** кольором можемо акцентувати увагу на числовому матеріалі. *Решта* малюється **чорним**, основним кольором. З часом мозок звикає до цієї палітри. Він чітко фіксує та за певним запросом швидко відшукує потрібні відповіді. Цими простими правилами і користувався Микола, працюючи із параграфом.

У центрі стандартного аркуша паперу він намалював чорним кольором коло, всередині якого написав лише одне слово «ТРАНСПОРТ», додавши нижче UA (позначку України у світовій мережі).

Країни ще на другому занятті він вирішив позначати таким чином (UA), так йому зручніше, хоча комусь до вподоби намалювати тризуб. На мій погляд Микола зробив вірний вибір, бо такий підхід допомагає одночасно закріплювати певні знання з англійської мови.

Далі у кожному з кутів аркуша (а розділів параграфу було чотири і чотири кути) він намалював по невеличкому прямокутнику, всередині яких розташував по одній піктограмі: 1) автівка – символ автотранспорту; 2) літак – символ авіатранспорту (обидва – у верхніх кутах), 3) потяг – символ залізниці; 4) пароплав – символ водного транспорту (обидва – у нижніх кутах). Для того, щоб це зробити, будь-якому учню непотрібно бути художником (дивись мал.1).

Мал. 1. Види транспорту

Потім Микола почав насичувати кожен чверть аркуша змістом кожного з розділів параграфу. А це для нього вже була цікава гра. Спочатку необхідно було знайти у кожній частині матеріалу конкретну кількість головних смислових блоків, позначивши кожен з них певним символом. У вирішенні цієї задачі Микола вдало використав метод диференціального алгоритму, який опанував під час наших занять. Роблячи це, він одночасно підключав, де було необхідно, зелений колір (кількість вантажу, довжина магістралей і шляхів, кількість пасажирів тощо). В моїй пам'яті за цифрами з відповідей Миколи залишилося дві.

Перша, що Україна займає 13 місце в світі за довжиною залізниці (до числа 13 маю свої позитивні асоціації).

Друга, що загальна довжина її мережі становить близько 22050 км. Це число я запам'ятав, бо мені сподобалося, як це зробив мій учень. Маючи одне із захоплень, пов'язане з електрикою та використавши метод асоціацій, він поєднав два числа – параметри напруги побутової мережі: напругу – 220 вольт та частоту – 50 герц. Ось і вийшли 22050 км.

А ще мене приємно вразило, як творчо ним були вжиті аббревіатури при запам'ятовуванні морських і річкових портів країни. Так легко були згадані морські порти півдня нашої держави, на узбережжі яких хлопець уявив МОХ (Миколаїв, Одеса, Херсон) та ІЛ (Іллічівськ).

Червоним кольором Микола позначив розділ «Залізничний транспорт» (малюнок із потягом), бо цей вид транспорту був основним за загальним обсягом перевезень вантажів і пасажирів (обидва – більше 50% від загальної кількості).

Якби хтось поглянув на аркуш паперу, де була намальована тема нашого заняття, то, мабуть, далеко не все зрозумів би. Але автор малюнка чітко орієнтувався в знаках, стрілках та кольорах, навіть, не дивлячись на нього, а тільки уявляючи (пам'ятаєте, як він дивився в стелю, а бачив там свій папірець).

За результатами тренінгу Микола отримав ефективний інструмент для легкого та цікавого навчання. Це йому добре допомогло (та багатьом іншим учням і студентам з якими я працював у різні часи) навчитися по-іншому сприймати інформацію та процес навчання в цілому. І дало зовсім іншу якість освіти і, як наслідок, позитивні оцінки та успіхи.

Батьки Миколи зв'язалися у телефонному режимі з нами пізніше, коли Микола успішно здав іспит із географії, отримавши вищий бал, з цього колись важкого для нього предмету.

Мати розповіла, як він готувався до іспиту, взявши замість підручника папку з аркушами формату А4, на кожному з них було намальовано цілий параграф. Кількість аркушів у папці відповідала кількості параграфів у підручнику.

Роздивляючись їх, учень бачив матеріал із підручника, який вже не було потреби перечитувати, як він робив. Миколі вистачило чотирьох днів,

відведених для підготовки до іспиту для нього було вже не тільки достатньо, але й забагато.

Висновок. Цього може досягнути кожен, хто навчається. Якщо опанує новітні технології навчання.

УСПІХІВ ВАМ У НАВЧАННІ ТА ЖИТТІ! І ДО НОВИХ ЗУСТРІЧЕЙ НА СТОРІНКАХ ЖУРНАЛУ !!!

Використані літературні джерела

1. *Христиан Грюннг.* Скрытые ресурсы мозга / перевод с нем. Л. И. Кайсаровой. – М.: Астрель, 2012. – 256 с.

2. *Тони Бьюзен.* Усовершенствуйте свою память / перевод с англ. Е. А.

3. *Самсонова.* – 2-е изд. – Минск.: ООО «Попурри», 2003. – 240 с.

4. *Тони Бьюзен.* Думайте эффективно / перевод с англ. Т. И. Попова. – 2-е изд. – Минск.: ООО «Попурри», 2009. – 96 с.

5. *Матюгин И. Ю.* и др. Как развить хорошую память. / И. Ю. Матюгин и др. – М.: РИПОЛ КЛАССИК, 2004. – 416 с.

6. *Екатерина Васильева.* Суперпамять или Как запомнить, чтобы вспомнить? / Екатерина Васильева. – Краснодар: «Сов. Кубань», 2003. – 336 с.

7. *Махеш Капдайя.* Улучшение памяти / перевод с англ. – СПб.: Издательство «ДИЛЯ», 2004. – 96 с.

8. *Галина Акимова.* Память – на пять! / Галина Акимова. – Екатеринбург: У-Фактория, 2006. – 272 с.

